

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 14

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку
економіки України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 28 травня 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 4 від 15.04.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук, доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 14: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції”, 28 травня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 258 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам і перспективам соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Захожай В. Б.

Актуальні питання підготовки фахівців
з інформаційно-аналітичного забезпечення управління 7

Баєва О. В.

Міжнародний досвід фінансування охорони здоров'я 10

Романова Л. В.

Формування конкурентоспроможного маркетингового потенціалу
як стратегічний напрям розвитку промислових підприємств 16

Сурмин Ю. П.

Обоснование общей теории реформ 21

Сафонова В. Є.

Теоретичні основи маркетингового супроводу освітніх послуг 26

Юлдашев О. Х., Бочков П. В.

Розвиток некомерційної господарської діяльності
як одна з умов наближення до європейських стандартів 32

Аль-Тмейзі А. Ю.

Сучасна реклама як напрям розвитку маркетингових комунікацій 36

Амбросенко О. П.

Методологія розробки стратегії розвитку сільських територій на рівні регіону 39

Баєв В. В.

Розвиток медичного туризму в умовах світової інтеграції охорони здоров'я 43

Бєлокоз О. І.

Оцінка клієнтського капіталу торговельних підприємств 49

Бовш Л. А.

Перспективи розвитку готельного бізнесу в умовах європейської інтеграції 53

Варениченко Л. Л.

Теоретичні основи формування концепції розвитку економіки України 58

Власенко О. О.

Управління процесом формування депозитної бази банків
в умовах макроекономічної нестабільності 62

Дорошенко Л. С.

Формування регіональних ринків праці як напрям
регіонально-адміністративного менеджменту 65

Каліна І. І.

Комунікативні аспекти ефективності реклами в Україні 70

Карбовська Л. О.

Маркетинг в управлінні діяльністю ВНЗ України 73

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКАХ ПРАЦІ

Регіонально — адміністративний менеджмент — один із найважливіших напрямів економічної науки, значимість якого в умовах переходу до ринку суттєво зростає.

Сутність регіонально-адміністративного менеджменту полягає в управлінні соціально-економічними процесами в регіоні, основною підсистемою якого є управління регіональним господарським комплексом з орієнтацією на задоволення потреб споживачів з врахуванням змін навколишнього середовища.

Це обумовлюється необхідністю забезпечення ефективного функціонування кожного регіону, що передбачає оптимальне узгодження інтересів окремих підприємств, галузей господарського комплексу і самої території.

Одне з важливіших завдань регіонально-адміністративного менеджменту в контексті підвищення конкурентоспроможності регіону полягає в ефективному використанні всіх видів ресурсів, в тому числі, і трудових [3].

Збалансований соціально-економічний розвиток регіону передбачає формування і ефективне функціонування ринку праці, невід’ємного елемента ринкової економіки.

Згідно Закону України “Про зайнятість населення”, ринок праці являє собою систему правових, соціально-трудових, економічних та організаційних відносин, що виникають між особами, які шукають роботу, працівниками, професійними спілками, роботодавцями та їх організаціями, органами державної влади у сфері задоволення працівників у зайнятості, а роботодавців — у найманні працівників відповідно до законодавства [2]. Тобто, ринок праці — це сукупний попит і пропозиція робочої сили. Завдяки взаємодії цих двох складових забезпечується розподіл економічно активного населення за робочими місцями по сферах господарської діяльності в галузевому, територіальному, демографічному та професійно — кваліфікаційному розрізах.

В територіальному відношенні ринок праці є складною просторовою структурою, яка включає локальний, регіональний, національний та світовий ринки. Кожен із виділених ринків характеризується певними параметрами, які відображають специфіку конкретної території.

Відомо, що кожен регіон як частина території країни характеризується своїми особливостями соціально-економічного та науково-технічного роз-

витку, демографічних і міграційних процесів. Цим обумовлюються відмінності регіональних ринків праці: характер структури зайнятості, рівень оплати праці, методи регулювання ринку праці з боку місцевих органів влади. Тому знання специфіки територіальної організації ринку праці має важливе прикладне значення при розробці відповідних програм [6].

Фахівці відмічають, що ринок праці України є незрілим, розбалансованим і малоефективним. Проведений нами аналіз показав, що в регіональному розрізі спостерігається суттєва диференціація стану ринків праці, яка характеризується, перш за все, показником напруги, що відображає кількість претендентів на одне вільне робоче місце, вакансію. Так, якщо в цілому по Україні в 2013 р. цей показник складав 10 осіб, то в Кіровоградській, Сумській, Запорізькій, Полтавській, Івано-Франківській, Вінницькій та Хмельницькій областях він був вищий в 2,0–7,8 раза. Слід відмітити, що вказаний показник в 2013 році в порівнянні з докризовим періодом (2005 р.) в цілому по Україні зріс в 2 рази. При цьому у Волинській, Одеській, Херсонській, Чернівецькій областях він дещо знизився. В той же час у Вінницькій, Запорізькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Сумській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській та Чернігівській областях спостерігалось його зростання. Наведені дані свідчать про те, що в структурі більшості регіональних ринків праці негативні тенденції подолати поки що не вдається.

Ринок праці в Україні формується в надзвичайно складних умовах, пов'язаних з освоєнням ринкових методів в економіці, наявними економічними проблемами та інституційними обмеженнями перехідного періоду. В зв'язку з цим, на думку, фахівців, замість ринкової реструктуризації зайнятості пріоритетне застосування отримали нестандартні механізми адаптації сфери трудових відносин, що надавали можливість підприємствам утримувати надлишкову чисельність зайнятих за рахунок збереження низького рівня заробітної плати та затримки її виплати [4].

Очевидно, цим можна пояснити недостатні темпи ринкових змін в професійній структурі ринку праці (табл. 1).

Таблиця 1

**Структура потреби підприємств у працівниках
на заміщення вільних робочих місць***

	Відсотки		
	2005 р.	2011 р.	2012 р.
Усього	100,0	100,0	100,0
1	2	3	4
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управлінці)	6,8	8,9	8,8
Професіонали	10,1	15,3	16,9
Фахівці	9,3	11,8	12,1
Технічні службовці	2,7	2,9	2,7

1	2	3	4
Працівники сфери торгівлі та послуг	6,6	10,5	10,5
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства	1,2	1,0	1,2
Кваліфіковані робітники з інструментом	30,0	21,9	20,0
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	21,3	13,3	13,8
Найпростіші професії (включаючи осіб, що без професій)	12,0	14,4	14,4

* Розраховано за даними статистичного щорічника України за 2011 рік, с. 364 та офіційного сайту ДСС України www.ukrstat.gov.ua

Дані, наведені в таблиці 1, показують, що позитивними змінами в професійній структурі потреби в працівниках було зростання частки професіоналів. Хоча в порівнянні з розвиненими країнами цей показник є недостатнім. Так, зокрема, в економіках країн ЄС він становить 18 % [4].

Невелика частка технічних службовців та зниження частки кваліфікованих робітників свідчить про консервацію негативних рис структури зайнятості, а відповідно, і про збереження неефективних робочих місць. Тим самим гальмується модернізація виробництва, перехід його до інноваційного розвитку, вкрай необхідного в період виходу з кризи.

Дуже незначну частку в структурі попиту на робочу силу складають кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства, до того ж цей показник протягом досить тривалого періоду практично не змінюється.

Значну частку в кадровому складі економіки становлять також робітники найпростіших професій та особи без професій, які виконують роботи, що не потребують кваліфікаційної підготовки. Причому частка цієї категорії в 2013 р. зросла до 14,0 проти 12 % в 2005 р. В країнах ЄС вона не перевищує 10 %.

Про певні позитивні тенденції на ринку праці в останні роки свідчить аналіз даних про безробіття за тривалістю пошуку роботи. Це проявляється в скороченні частки осіб з тривалістю безробіття від 6 місяців до року і більше та відповідному зростанні питомої ваги тих, хто шукає роботу не більше півроку. За період з 2010 по 2013 рік перший показник зменшився з 44,1 до 37,5, а другий збільшився з 55,9 до 62,5 %. Проте все ж п'яту частку безробітних становлять особи, як шукають роботу протягом року і більше.

Заслугує на увагу і розподіл безробітних за причинами безробіття. В 2013 р. вивільнені з економічних причин становили майже 30 %, а звільнені за власним бажанням — 37,7 %.

Достатньо високою (17,5 %) була частка осіб, які не змогли працевлаштуватися після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації.

Забезпечення повної продуктивної, вільно обраної зайнятості, її реструктуризації на ринкових засадах має комплексний характер. Тому вимагає проведення відповідної податкової, кредитно-грошової, інвестиційної, бюджетної, соціальної, зовнішньоекономічної та інноваційної політики, спрямованої на розширення сфери застосування праці та підвищення конкурентоспроможності робочої сили [2].

Виключно важлива роль ринку праці в суспільному розвитку обумовлюється тим, що, по-перше, він є невід’ємним елементом ринкової економіки, від якого залежить напрям і темпи економічного розвитку. По-друге, завдяки ринку праці формується рівень добробуту населення та вирішується багато соціальних проблем [4]. Отже, ринок праці слід розглядати як особливий суспільний механізм, що реалізує соціально-трудові відносини та забезпечує збалансованість інтересів працівників, підприємців і держави. Ринку праці належить важлива роль в здійсненні ринкових реформ.

В соціально-економічній літературі наголошується на очевидній необхідності державного регулювання ринку праці, зокрема, на основі нормативного підходу, який зосереджується на плановій діяльності органів державного управління [1, 7].

В Україні створена серйозна нормативна база розвитку соціально-трудових відносин: права громадян на працю та соціальний захист сформульовані в Конституції України, правові, фінансові та організаційні засади державного регулювання ринку праці регламентуються спеціальними Законами України, постановами Кабінету Міністрів України та наказами Міністерства праці і соціальної політики України.

Так, зокрема, Законом України “Про зайнятість населення” передбачено включення до загальнодержавних та регіональних програм соціально-економічного розвитку показників ринку праці. Невід’ємним елементом системи регулювання ринку праці повинні бути заходи стимулювання вітчизняного виробництва до створення нових робочих місць в пріоритетних галузях економіки та сільському господарстві [2].

До складу програм соціально-економічного розвитку входять також територіальні та місцеві програми зайнятості населення, які розробляються місцевими державними адміністраціями та затверджуються Кабінетом Міністрів України та відповідними радами.

На основі викладеного можна зробити наступні висновки:

- сучасний стан ринків праці більшості регіонів України не відповідає сучасним вимогам і недостатньо зорієнтований на ринкову трансформацію зайнятості;
- вирівнювання диспропорцій професійно-кваліфікаційної та галузевої структури ринку праці вимагає розробки та реалізації державних про-

грам розвитку кожного регіону з чітким визначенням джерел поповнення фінансових ресурсів, призначених для нагромадження;

- для розвитку ринків праці в індустріальних областях необхідна структурна реорганізація промислового комплексу та прискорений розвиток об'єктів соціальної інфраструктури;
- для ринків праці більшості регіонів важливе значення має створення сприятливих економічних та організаційних передумов для розширення самозайнятості в різних сферах економіки, розвитку малого та середнього бізнесу;
- необхідною передумовою розвитку регіональних ринків праці є удосконалення механізмів взаємодії та співпраці регіональних органів державної влади, роботодавців різних форм власності та територіальних служб зайнятості.

Література

1. Гулевич О. Нормативний аналіз державного регулювання ринку праці // Україна: аспекти праці. — 2005. — № 8. — С. 3–6.
2. Закон України “Про зайнятість населення” від 5 липня 2012 р. № 5067-VI.
3. Регіонально-адміністративний менеджмент. Під редакцією д. філос. н., проф. В. Г. Воронкової. навч. посіб. Видавничий дім “Професіонал” “Центр учбової літератури”. — К., 2010. — 351 с.
4. Системні вади ринку праці України та пріоритети його реформування. Аналітична доповідь // О. М. Пищуліна, О. П. Коваль, О. О. Кочемировська, за ред. Я. А. Жаліла. — К.: НІСД. — 2010. — 72 с.
5. Статистичний щорічник України за 2011 рік. — К., 2012.
6. Статистичний щорічник України за 2013 рік. — К., 2014.
7. Шевченко Л. С. Ринок праці: сучасний економіко-теоретичний аналіз. Монографія. — Х., 2007. — 335 с.